

Mødet den 30. Maj 1912.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Harald Jensen, N. Joh. Laursen, Magnus Nielsen og Olesen.

1. (J. Nr. 154—1912). Udkast til **Eneretsbevilling til Anlæg og Drift af en elektrisk Jernbane fra Aarhus til Randers.**

Formanden havde været noget i Tvivl om, hvorvidt man burde behandle Sagen i Dag, da 4 Medlemmer var fraværende, og det ene af disse udtrykkeligt havde anmodet om at faa den udsat. Da Sagen imidlertid hastede noget, og den i disse Dage blev behandlet i de andre vedkommende kommunale Raad, vilde han dog foreslaa, at man drøftede Sagen i Dag og dernæst underkastede den en 2. Behandling, hvis der skulde vise sig Spørgsmaal, der kunde berede Vanskelighed. Paa Grundlag af de vedtagne Love samt Forpagtningskontrakten var der blevet indgivet Andragende om Eneretsbevilling og om Stadfæstelse af Lovene og Approbation af Forpagtningskontrakten samt om, at Loven om Jernbaneskyld maatte blive bragt i Anvendelse paa vedkommende Baneanlæg, og der forelaa altsaa nu, efter at adskillige Forhandlinger var blevet ført, et Tilsagn om Eneretsbevilling, der i det væsentlige var overens-

stemmende med de sædvanlige Eneretsbevillinger, dog naturligvis med de Ændringer, der nødvendigt maatte følge af, at det drejede sig om en elektrisk Bane. Efter Talerens Mening var der kun et Punkt i Udkastet at bemærke noget til. Det var Bestemmelsen i Indledningen om, at der blev forbeholdt Staten Eneret til Jernbanetransporten mellem de Punkter paa Statsbanerne, med hvilke den elektriske Bane direkte eller ved Forbindelse med andre Baner maatte komme i Berøring. Da Medlemmer af Banens Forretningsudvalg i sin Tid havde en Forhandling i Ministeriet for offentlige Arbejder om Vilkaarene for Koncessionen, blev det lovet, at denne Ret, som Statsbanerne plejede at forbeholde sig, ikke skulde blive bragt i Anvendelse for den elektriske Banes Vedkommende for Strækningen mellem Aarhus og Randers uden for vognladningsvise Godsforsendelser. Uagtet dette Løfte var blevet gentaget i Ministeriets Skrivelse af 20. Sept. 1910 til Forretningsudvalget, var det ikke optaget i Koncessionen, men efter hvad der var blevet udtalt overfor Udvalget, var det ikke Meningen, at Ministeriet ikke vilde lade Løftet staa ved Magt, men kun at man af Hensyn til Konsekvenserne overfor andre Baner ikke vilde optage det i Eneretsbevillingen. Da det imidlertid lige saa godt kunde staa i Bevillingen, idet de andre Baner selvfølgelig snart vilde faa Besked derom, havde Forretningsudvalget bemyndiget sin Formand til at søge udvirket, at Løftet blev optaget, og Taleren vilde da tilraade Byraadet ligeledes at udtale, at det kunde slutte sig til Koncessionsudkastet, hvis denne Bestemmelse blev optaget. Udover dette Punkt saa Taleren ikke væsentlig Grund til at søge Forandring i Udkastet. Bestemmelsen i 1. Stykke af § 11 om Sikkerhed

for, at den til Banens Anlæg og Anskaffelsen af det første Driftsmateriel fornødne Kapital var til Stede, inden Anlægget paabegyndtes, var vist usædvanlig, men kunde næppe genere noget, da det efter de førte Forhandlinger var utvivlsomt, at man let kunde faa Fristen forlænget. Der var blevet ytret nogen Betænkelighed ved Bestemmelsen i § 24, om at Bevillingshaveren, hvis Regeringen selv skulde anlægge eller give andre Bevilling til at anlægge Jernbaner, der ønskedes sat i Forbindelse med Aarhus—Randersbanen, skulde være underkastet de Bestemmelser, som i **Bet**ingelserne for den gensidige Tilslutning og Drift maatte fastsættes af Ministeren. Da denne Bestemmelse imidlertid var i Overensstemmelse med den paagældende Jernbanelov, kunde Eneretsbevillingen paa dette Punkt ikke affattes anderledes, og nogen Fare derved kunde der da ej heller næppe komme.

Møller fandt det rigtigst at udsætte Sagens Behandling, særlig da de to Medlemmer af Banens Forretningsudvalg, d'Hrr. Harald Jensen og Magnus Nielsen, ikke var til Stede. Taleren mente det kedeligt, om man skulde gaa ind paa enkelte af Udkastets Bestemmelser, navnlig § 24 og Bestemmelsen i § 27, om at Bevillingshaveren skulde være uberettiget til uden Ministerens Samtykke at bortforpagte Banens Drift.

Mikael Johansen havde tidligere flere Gange hævdet, at Banen ikke fik Ret til at besørge gennemgaaende Gods, og troede ej heller nu, at Tilladelsen dertil vilde blive givet, maaske heller ikke til Besørgelse af gennemgaaende Frimærkepakker, saa man kunde i og for sig lige saa godt slaa Projektet ihjel med det samme; thi det kunde da ikke godt tænkes, at Aarhus Byraad vilde fast-

holde den meget store Garanti, hvis Tilladelsen ikke skulde blive givet. Selvfølgelig kunde man ikke nøjes med en Udtalelse af Ministeren, Ministerne skiftede jo ret hyppigt i vore Tider, men man maatte forlange selve Tilladelsen indsat i Koncessionen.

Jakob Jensen bemærkede overfor Hr. Møllers Udtalelse om § 27, at det ikke var det værste, der kunde ske for de interesserede Kommuner, om Ministeren skulde komme i Tanke om ikke at samtykke i Banens Bortforpagtning. Det vilde sikkert være heldigt, om der i § 24 kunde indskydes en Bestemmelse, om at Fællesdrift ikke kunde paatvinges Bevillingshaveren. Dette stod der intet om i Jernbaneloven, og Ministeren kunde næppe have noget derimod. Som Bestemmelsen nu var affattet, kunde der maaske paatvinges Banen Fællesdrift med en eventuel Molsbane. Hovedpunktet var imidlertid som anført af Formanden følgende Bestemmelser i Indledningen: »— idet Vi dog ville have Staten forbeholdt Eneret til Jernbanetransporten mellem de Punkter paa Statsbanerne, med hvilke førstnævnte Bane direkte eller ved Forbindelse med andre Jernbaner maatte komme i Berøring«. Dette Stykke maatte man forlange udgik, thi blev det staaende, kunde man paa Forhaand se, at man vilde tabe Penge, ligesom ogsaa Egnens Folk heller ikke vilde være tjent med Bestemmelsen. Kunde man ikke opnaa at faa denne Passus ud, vilde Taleren tilraade, at man lod Sagen gaa i Staa. Bestemmelsen i § 14, om at »Ingen kan ansættes i en overordnet Stilling ved Banen, førend Ministerens Samtykke til Ansættelsen er erhvervet«, var ret uheldig, da det ikke var præciseret, hvad der skulde forstaas ved en overordnet Stilling. Der

var i Forvejen ikke levnet Bevillingshaveren meget Selvstyre i Koncessionen, saa Taleren skulde henstille, at der i Stedet for »i en overordnet Stilling« kom til at staa »Driftsleder«. Bestemmelsen i § 1 sidste Stykke, hvorefter Bevillingshaveren skulde bære de med Banens Tilslutning til Statsbanernes Stationer ved Aarhus og Randers eller de for en Medafbenyttelse af disse forbundne Udgifter, burde udgaa eller omforandres saaledes, at Statsbanerne ikke kunde paatvinge den elektriske Bane noget, man ikke havde Lyst til.

F o r m a n d e n saa ingen Fare i Bestemmelsen i § 14, om at ingen kan ansættes i en overordnet Stilling ved Banen uden Ministerens Samtykke, da der i den Henseende havde udviklet sig en fast Praksis ved alle andre Baner. Hovedpunktet var Bestemmelsen i Indledningen om Jernbanetransporten, og Taleren var ganske enig i, at denne Bestemmelse var af saa stor Betydning, at det vist vilde være rigtigst ikke at indlade sig paa Foretagendet, hvis man ikke kunde faa den ændret, men paa den anden Side maatte man være klar over, at kunde den elektriske Bane faa den paagældende Tilladelse, saa var den den første Bane, der fik den.

M i k a e l J o h a n s e n hævdede, at Tilladelsen til Transport af gennemgaaende Gods udtrykkeligt maatte staa i Koncessionen; det var ikke nok at have Ministerens Løfte.

J a k o b J e n s e n skulde gerne indrømme, at der havde udviklet sig en bestemt Praksis, angaaende hvilke Ansættelser Ministeren skulde sanktionere, men man kunde dog aldrig være sikker paa, at denne Praksis ikke kunde fraviges. Som Bestemmelsen i § 14 var affattet, kunde det let komme dertil, at Ministeren ansatte næsten alle

Funktionærerne. Man maatte ikke glemme de Kampe, der havde været om denne Bane, og at der var blevet gjort alt muligt for at sætte Aarhus udenfor Styret saa meget som muligt. De Folk, der havde arbejdet derfor, levede endnu med i Styrelsen.

Simonsen troede sikkert, der kunde etableres Samarbejde med Statsbanerne om Godsforsendelser i Vognladninger ligesom ved andre Baner. Samarbejde med Hensyn til Frimærkepakker vilde maaske blive vanskeligere at faa i Stand, da hver Bane havde sine Mærker. Det vilde være af meget stor Betydning for en Mængde Handlende, om den elektriske Bane kunde faa Ret til Befordring af almindelig Vognladningsgods mellem Randers og Aarhus. Den paagældende Bestemmelse i Indledningen maatte vel ogsaa kunne ændres. Dersom Staten, som ikke ydede en Øre til Banen, havde Interesse af at faa den første elektriske Bane anlagt, kunde den vel ogsaa vise nogen Imødekommenhed.

Sagen overgik til 2. Behandling. Ændringsforslag indkaldtes til senest førstkommande Mandag Morgen.

2. (J. Nr. 153—1912). Meddelelse fra Ligningskommissionen om, at Guldsmed A. Rasmussen har indgivet **urigtig Selvangivelse**, med Henstilling om, at Sagen afgøres saaledes, at han til Kæmnerkassen erlægges en Bøde paa 3500 Kr.

Formanden bemærkede, at lignende Sager før var blevet behandlet i Budgetudvalget, inden de kom til Byraadet, men at han denne Gang havde sat Sagen paa Dagsordenen straks, fordi Indstillingen ingen Data indeholdt, saaledes at man kunde skønne over, hvor passende Bøden var.

J a k o b J e n s e n foreslog at udbede sig nærmere Oplysninger hos Kommissionen.

Sagen gik til Budgetudvalget til Undersøgelse og Erklæring.

3. (J. Nr. 106—1912). Skrivelse fra Aarhus Oliefabrik vedrørende de af Byraadet fastsatte Vilkaar for Opførelse af **Tunnellen under Jægergaardsvej.**

F o r m a n d e n forelagde Brolægningsudvalgets Indstilling, der gik ud paa at imødekomme Cliefabrikken saavidt, at Vilkaarene ændres derhen, at der anbringes interimistiske Skærme ved den gamle Kuloplagsplads ved en eventuel Benyttelse af denne til Kuloplag, og at disse Skærme bliver at approbere af Brolægningsudvalget.

J a k o b s e n meddelte, at Fabrikkens Direktion gjorde gældende, at den paagældende Plads ikke vilde blive benyttet uden i ganske enkelte Tilfælde. Desuden ankede Direktionen over, at Bestemmelsen om Kulskærmene var sat til, efter at Sagen første Gang havde været i Byraadet. Endvidere fremhævede Direktionen, at de omboende ingen Gene vilde faa af Kulstøv fra Pladsen. Den, der for Tiden ledede Fabrikken under Direktør Lausens Fraværelse, turde ikke underskrive de af Byraadet fastsatte Vilkaar, og Bygningen af Tunnellen var allerede i Gang. Under disse Forhold kunde Brolægningsudvalget anbefale det indstillede.

J a k o b J e n s e n kunde ikke se, at Selskabet var berettiget til at klage over, at der var blevet indsat en ny Passus i Vilkaarene, da Selskabet selv havde forhalet Sagen saa meget, at man en Tid endog mente den helt bortfaldet. Desuden var Selskabet Gang paa Gang kommet med ny Betingelser og Forslag, og saa maatte Kommunen ogsaa for sin Part have Ret til det samme. Taleren maatte bestemt fraraade en saa løs Bestem-

melse som den indstillede. Selskabet havde tidligere vist, at det ikke tog Hensyn til de omboende, ja endog siddet Sundhedskommissionens Paabud overhørig og faaet Ret, ganske vist ikke af Domstolene, saa Sagen maatte nu bringes saaledes i Orden, at der ikke blev Strid med Selskabet bag efter. Saalænge der forhandlede, havde Byraadet Ret til at stille nye Forslag; vilde Selskabet ikke gaa ind paa dem, kunde det lade være. De ved Kulpladsen opførte Mure var kun 3½ Alen høje, saa de nyttede kun lidt, naar Kuldyngerne blev 8—9 Alen høje. Desuden kunde der ogsaa oplagres andre for de omboende generende Varer paa Pladsen. Taleren vilde foreslaa, at der i Overenskomsten blev indsat en Passus om, at hvis den aabne Plads senere ønskedes benyttet til Kuloplag eller andet Gods, der kunde genere de omboende, skulde Selskabet være forpligtet til at foretage saadanne Foranstaltninger, som Byraadet fandt fornødent for at sikre de omboende. Skulde Selskabet i saa Tilfælde sidde Byraadets Paabud overhørig, havde Byraadet Ret til at aflukke Tunnellen. Lejligheden maatte benyttes til at sikre de omboende mod at forulempes af Fabrikken, og det kunde Selskabet heller næppe have noget imod.

S a m u e l s e n kunde ganske slutte sig til Hr. Jakob Jensens Udtalelse. Det var absolut nødvendigt at faa det indført i Overenskomsten, som man ønskede, for Selskabet havde vist sig saa umedgørligt, at det var nødvendigt at sikre sig. At forlange midlertidige Skærme, var for lidt; en Bestemmelse som den af Hr. Jakob Jensen foreslaaede var nødvendig. Muligvis burde man dog først sende Sagen til Erklæring af Sundhedskommissionen.

J a c o b s e n havde intet imod en fastere Bestemmelse, som maaske ogsaa kunde være nødvendig. Forøvrigt havde Taleren hørt, at Direktør Lausen kom hjem en af Dagene.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at Lausen kun skulde være borte, medens Ligningen blev lagt. Det havde været en hel Komædie.

F o r m a n d e n henstillede at sende Sagen tilbage til Udvalget.

Sagen udsattes.

4. (J. Nr. 78—1912). Indstilling fra Brolægningsudvalget om at foretage følgende **Ændringer i Overenskomsten med A/S Aarhus Teglværk angaaende Anlæg af Ny Grønnegades Forlængelse** fra Nørrealles til Thunøgade. (Se A Side 24):

Punkt 2 tilføjes: »De Grundejere som efter Byraadets Approbation lede Vand til Selskabets Kloak i Grønnegades Forlængelse, skulle herfor yde Selskabet en Godtgørelse i Forhold til Størrelsen af det Areal, som de afvande gennem nævnte Kloak. Byraadet forbeholder sig at godkende Størrelsen af den Godtgørelse, som de nævnte Grundejere efter denne Bestemmelse skulle yde Selskabet«.

I Punkt 4 efter »6 " Gasledning« tilføjes: »Selskabet skal dog ikke betale mere, end hvad en 3 " Gasledning vilde koste«.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 12⁴—1912). Indstilling om Tildeling af forskellige **Alderdømsunderstøttelser**.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 142—1912). Andragende fra Redaktør Welling Nielsen om, at der af Kommunen maa blive leveret gratis Gas til en eventuel **international Ballonkonkurrence i Aarhus i Sommer**.

S a m u e l s e n meddelte, at Udgiften til de interimistiske Ledninger vilde blive 350 Kr. og til Gassen andre 350 Kr. Redaktør Welling Nielsen havde anmodet Taleren om at meddele, at hvis Byraadet vilde give Gassen, kunde de, der søgte Ballonkonkurrencen iværksat, nok selv skaffe de 350 Kr. til Ledningerne. Vilde Kommunen ikke give gratis Gas, gik Sagen næppe i Orden.

Det vedtoges at tilstaa Gas til indtil 5 Balloner.

